

دنیا پوی بسوی آخرت

آخرین قسمت

خطبه ۲۳۰

حسرت و پشیمانی اهل دنیا

هنگامی که اهل دنیا می میرند و به عالم برزخ منتقل می شوند، در آنجا افسوس و حسرت می خورند که چرا با آن همه قدرت و ثروتی که در دنیا داشتند، خدمتی نکردند و کاریکی نداشتند ولی این حسرت ها و پشیمانی ها هیچ سودی برای آنها ندارد چرا که در آنجا نمی توانند از کارهای زشتی که در دنیا مرتکب شده اند و از آن همه کارشکنیها و بدگویی ها و خرابکاری ها باز گردند یا رهائی یابند و همچنین در کارهای خیر هم قدرت ندارند بر کارهای خود بیفزایند. آری! آنهایی که در دنیا آن همه عبادت خدا کردند، در راه خدا اتفاق نمودند، به مردم خدمت کردند و کارهای خوب و شایسته انجام دادند، در عالم برزخ نتیجه شیرینیش را خواهند دید و از آن اعمال صالحه بهره خواهند برد ولی آنهایی که با داشتن قدرت و مکت و پول فراوان نه تنها خدمتی به اسلام و مسلمین نمی کنند بلکه از هرکار خیری در دنیا گریزان هستند و فقط در پی استفاده های شخصی و بهره بردن از لذت های مادی دنیوی هستند، باید در عالم برزخ پشیمان و بیچاره شوند گرچه این پشیمانی هیچ بهره ای برای آنان نخواهد داشت، چرا که آنجا دیگر جای کار نیست بلکه جای حسابرسی است.

حضرت امیر علیه السلام در خطبه ۴۲ می فرماید: «وَأَنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابٌ وَغَدًا حِسَابٌ وَلَا عَمَلٌ». - و همانا امروز روز عمل و کار است و بازخواستی در کار نیست ولی فردا (روز قیامت) روز حساب و بازخواست است و وقت کار نیست.

لَا عَنْ قَبِيحٍ يَسْتَطِيعُونَ انْتِقَالَ ، وَلَا فِي حَسَنٍ يَسْتَطِيعُونَ
ازْدِيَادًا ، أَنْوَأُوا لِدُنْيَا قَفَرْتَهُمْ ، وَوَقَّوْا بِهَا صَرَخَاتِهِمْ . نَسِيقُوا
- رَجْعَكُمْ اللَّهُ - إِلَىٰ مَنَازِلِكُمْ الَّتِي أُخِرْتُمْ عَنْهَا ، وَالَّذِينَ
رُغِبْتُمْ فِيهَا ، وَرُغِبْتُمْ إِلَيْهَا ، وَأَسْتَفِئُوا نِعَمَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ
عَلَىٰ ظَمَائِكُمْ ، وَالْحِجَابِ لِصَبِيحَتِكُمْ ، فَإِنَّ عَدَائِمَ الْبُورِ قَرِيبٌ
مَا أَسْرَعَ انْتِقَالٌ فِي الْبُورِ ، وَأَسْرَعَ الْآثَامُ فِي الْكُفْرِ ،
وَأَسْرَعَ النُّهُورُ فِي السُّنْدِ ، وَأَسْرَعَ السِّنِينَ فِي الْعُمُرِ ۥ

موضوع بحث، بررسی خطبه ۲۳۰ نهج البلاغه با ترجمه فیض الاسلام یا خطبه ۱۸۸ با شرح محمد عبده می باشد که پیرامون سفارشهای امیرالمؤمنین علیه السلام می باشد. در قسمت گذشته بحث راجع به اهل دنیا بود که پس از مرگ در همان گوری که از آن می رمیدند جای می گیرند و دستشان از دنیا کوتاه می شود و برای آخرت خود توشه ای ندارند لذا پشیمان و بیچاره اند. و اکنون به آخرین قسمت از این خطبه پندآمیز می پردازیم:

«لَا عَنْ قَبِيحٍ يَسْتَطِيعُونَ انْتِقَالَ وَلَا فِي حَسَنٍ يَسْتَطِيعُونَ
ازدياداً»

نه از کارهای زشتی که در دنیا مرتکب شده اند می توانند باز گردند و نه کارهای خیری را می توانند برای خود بیفزایند.

در آنجا است که وقتی انسان گرفتاری و بیچارگی خود را می بیند، می گوید: «... رَبِّ ارْجِعْ عَلَيَّ أَعْمَلُ صَالِحاً فِيمَا تَرَكْتُ» - پروردگارا! مرا به دنیا بازگردانید شاید گذشته را تدارک کنم و کار خیر انجام دهم. ولی پاسخ داده می شود: «كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ» - هرگز! این سخنی است که او می گوید (و برزبان می راند ولی اگر به دنیا باز گردد، فرقی نخواهد کرد) و پشت سرشان برزخی است تا روزی که برانگیخته شوند.

در این آیه کلمه «ارْجِعُونَ» را به صیغه جمع آورده که در حقیقت خطاب به خداوند و جنود خداوند (فرشتگان) باشد و در کلمه (فیماترکت) ممکن است این معنی منظور باشد که در آن مالی که اندوخته ام و با خود نیاورده ام مثلاً خیراتی کنم و در راه خدا اتفاق نمایم و...

«أَنْسُوا بِالْذُّنْيَا فَمَرَّتْهُمْ وَنَفَقُوا بِهَا فَصَرَّعْتَهُمْ»

به دنیا انس گرفتند و دنیا هم آنها را مغرور ساخت و به آن اطمینان کردند و دنیا آنان را ساقط کرد.

نتیجه انس به دنیا و اطمینان به آن

اهل دنیا وقتی به لذت‌های مادی و منقطع و زود گذر دنیا رسیدند، خیال کردند که دنیا همیشه به کام آنان است لذا به آن دل بستگی پیدا کردند و انس گرفتند و این زر و زیور آنها را گول زد و مغرورشان ساخت و به دنیا دلگرم شدند و اطمینان پیدا کردند به خیال اینکه تا ابد در دنیا خواهند ماند و از لذات دنیا بهره ور خواهند شد ولی یکباره دنیا ساقطشان کرد و بر زمینشان زد و به قبر سرازیرشان نمود.

«فَسَابِقُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ إِلَىٰ مَنَازِلِكُمْ الَّتِي أُمِرْتُمْ أَنْ

تَعْمُرُوهَا وَالَّتِي رُحِبْتُمْ فِيهَا وَذُعِيتُمْ إِلَيْهَا»

پس سبقت بگیرید - خدای رحمتان کند - به سوی منازل خود که به ساختن آن مأمور گشته اید و به آن تشویق و ترغیب شده اید و به سوی آن فرا خوانده شده و دعوت شده اید.

آبادسازی منزل آخرت

در اینجا است که حضرت پس از اشاره به وضع بد و

بیچارگی اهل دنیا پس از مرگ، ما را وادار به جبران گذشته می فرماید.

حال که هنوز زنده اید و اجل شما نرسیده است و علم دارید که آن جهان، عالم حسرت و ندامت است، تا آن روز نرسیده از هم اکنون به فکر خود باشید. ای انسانی که همه روزه می بینی گرگ اجل یکایک از این گله می برد و مرگ در خانه پیر و جوان لنگر می اندازد، بیا پیشی و سبقت بگیر برای ساختن و آباد کردن خانه واقعی و جاودانگی خود در آخرت. تو که اهل این دنیای فانی و زود گذر نیستی بلکه برای جهانی دیگر که آن جهان جاودانه و همیشگی است، آفریده شده ای، پس دور از عقل و منطق سلیم است که در این دنیا اینقدر خانه چند روزه خود را محکم و استوار بنا نمائی و به فکر ساختن و پرداختن به خانه حقیقی و همیشگی خود نباشی.

خدای رحمتان کند، سبقت بگیرید از همدیگر برای بهتر ساختن خانه های آخرت. مدرسه بسازید تا در آنها طلب علم کنند و برای شما دعا نمایند. درمانگاه بسازید تا به نفع جامعه باشد و باقیات الصالحاتی برای شما بماند.

البته آباد کردن منزل آخرت به این نیست که قبر خود را جلوتر بسازیم و آن را رونق بخشیم! این فکر غلط و خیال باطلی است. در آن دورانی که من در مسجد سلیمان تبعید شده بودم، یک نفر امی گفت: پدرم یک میلیون تومان خرج ساختن مقبره اش کرده است!! این بیچاره خیال کرده است ساختن منزل آخرت به این است که قبر خود را با سیمان و بتون آرمه و مصالح ساختمانی مدرن بسازد. خیر، اینچنین نیست. او می توانست با این یک میلیون تومان - آن هم در آن زمان - چند خانواده بی خانمان را مسکن دهد یا چند دختر و پسر فقیر را با ازدواج پیوند دهد نه اینکه کاخی بسازد که برای او هیچ ارزش و فایده ای ندارد، خصوصاً پس از مرگ که لحظه ای از آن بهره مند نخواهد شد.

تعمیر خانه آخرت به این است که درمانگاه بسازید، کتابهای خوب و مفید چاپ کنید، راه ناهموار را برای مردم

الهی بر خوردار خواهد بود.

«فَإِنَّ غَدًا مِنَ الْيَوْمِ قَرِيبٌ»

چرا که فردا به امروز نزدیک است.

فردا نزدیک است

فردائی که روز مرگ و بازخواست است به امروز دنیا بسیار نزدیک است. چه بسا با یک چشم بهم زدن ورق زندگی تو- ای انسان- برچیده شود و به سوی عالم برزخ راه یابی، پس باید هر لحظه منتظر فرارسیدن اجل خود باشی چرا که زندگی مانند شب و روزی بیش نیست و باید با توشه پر به جهان آخرت که منزلگاه واقعی تو است مسافرت کنی.

با من بدنباه اشتغل قدغره طول الامل
السوت یأسی بغنة والفبر صندوق العمل
ای کسی که مشغول دنیا شده ای و زرق و برق دنیا تو را به خود سرگرم کرده است، و به درازی آرزو مغرور گشته ای، هان بفکر خود باش که مرگ یکباره فرارسد و قبر تو جای بازرسی و بررسی کارهایت می باشد.

«عاسرع الساعات فی الیوم واسرع الایام فی الشهر

واسرع الشهر فی السنة واسرع السنین فی العمر»

چه ساعتها شتابان در روز می گذرند و چه روزها شتابان در ماه می گذرند و چه ماه ها با سرعت در سال می گذرند و چه سالها با شتاب در عمر انسان می گذرند.

آری! چقدر به سرعت ساعتها می گذرند و ماه ها به سر می آیند و سالها و ماه ها را تمام می کنند و سالهای زندگی می گذرد و هر لحظه که از عمر ما می گذرد قدمی به قبر نزدیکتر می شویم.

بنابر این آینده خیلی نزدیک است و من و شما باید به فکر عاقبت امر و زندگی جاودانه باشیم و این دنیای زود گذر را به آخرت همیشگی نفروشیم.

توضیح

در صفحه ۹ مجله شماره ۶۱، آیه قرآن به اشتباه «اسرفوا علی انفسکم» نوشته شده بود که صحیح آن «قل یا عباد الذین اسرفوا علی انفسکم» می باشد.

هموار نمائید، بیمارهای درمانده را معالجه کنید و... و به این عمران و آبادی ماموریت یافته ایم و خداوند ما را ترغیب و تشویق نموده است و به آن منزل ها دعوت شده ایم، پس باید تا پیش از این که نیرو و توان خود را از دست بدهیم در این کارهای خیر شرکت نمائیم و به فکر بیچارگان و مستمندان باشیم و در همین دنیا، منزلهای مسکونی آخرت مان را به بهترین وجه بسازیم ان شاء الله.

«وَاسْتَمُوا نِعْمَ اللّٰهُ عَلَیْكُمْ بِالصَّبْرِ عَلٰی طَاعَتِهِ وَالمُجَابَهَةِ

لمعصيته»

و با صبر و شکیبائی بر طاعت خداوند و چشم پوشی و خودداری از نافرمانی او، نعمتهای خدا را بر خودتان کامل نمائید.

با اطاعت خدا نعمتها را کامل کنیم

تمامیت نعمت به این است که همین نعمت ها که در دنیا از آنها برخورداریم، بنحو اتم و اکمل آن در آخرت نیز نصیبمان شود و همچنانکه در این دنیا با چشم و گوش و زبان و سایر اعضاء و جوارح بدن از لذتهای گوناگون دنیوی بهره مند می شویم، در آخرت نیز از آنها لذت ببریم، آن هم با نعمتهای همیشگی بهشت نه زود گذر دنیا. و راه تمام شدن نعمت و به تکامل رسیدن آن، این است که فرمانها و دستورهای الهی را اطاعت کنیم و از معصیت و نافرمانی حق اجتناب ورزیم.

یکی از نعمتها این است که انسانیت خود را از دست ندهیم و در آخرت نیز به صورت انسان محشور شویم. برخی متاسفانه بصورت بوزینه یا مار و یا عقرب و دیگر گزندگان محشور می شوند. اگر انسان در دنیا اطاعت خدا کرد و با صبر و شکیبائی بر مشکلات فائق آمد و واجبات الهی را با استقامت انجام داد و در تمام مراحل زندگی خدا را مد نظر قرارداد و از تمام گناهان و محرّمات چشم پوشی کرد و از آنچه خدا را به خشم می آورد دوری جست، آنجا است که خداوند نعمتها را بر او تمام خواهد کرد و در بهشت برین نیز از آن نعمتهای بی پایان